

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ**

Кафедра фізичного виховання і спорту

**АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ З ОСНОВАМИ СПОРТИВНОЇ МОРФОЛОГІЇ**  
(назва навчальної дисципліни)

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ ТА  
РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

галузь знань А Освіта  
спеціальність А7 Фізична культура і спорт  
ОПП «Фізична культура і спорт»  
Освітній рівень перший (бакалаврський)

Факультет інтегрованих технологій і обладнання

Розробник: Приймак А.Ю. канд. пед. наук., старший викладач  
кафедри фізичного виховання і спорту

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фізичного виховання і спорту. Протокол № 17 від 06.05.2025 р.

Краматорськ-Тернопіль  
2025 р.

Контроль знань студентів здійснюється за рейтинговою накопичувальною (100-бальною) системою, яка передбачає складання обов'язкових контрольних точок.

Максимальна кількість балів (100) при оцінюванні знань студентів з навчальної дисципліни, яка завершується іспитом, формується з двох частин, з коефіцієнтом 0,5 кожна:

- за поточну успішність 100 балів (сума балів, зароблена студентом у семестрі, але не менше 55);

- на екзамені 100 балів (мінімально необхідна кількість балів за екзамен 55).

Під час впровадження дистанційної форми навчання контрольні заходи не змінюються.

### ***Розподіл балів, які отримують студенти***

Діагностичний розділ визначає диференційований та об'єктивний облік результатів навчальної діяльності студентів і включає в себе ряд підрозділів (блоків).

*Таблиця 1 Контрольні заходи і максимальна оцінка за поточну успішність*

| Поточне тестування або самостійна робота        |                    |     |     |                    |     |     |                    |     |     |      |       |
|-------------------------------------------------|--------------------|-----|-----|--------------------|-----|-----|--------------------|-----|-----|------|-------|
| № модуля                                        | Змістовий модуль 1 |     |     | Змістовий модуль 2 |     |     | Змістовий модуль 3 |     |     |      | Разом |
| № теми                                          | T 1                | T 2 | T 3 | T 4                | T 5 | T 6 | T 7                | T 8 | T 9 | T 10 |       |
| Дидактичне тестування, доповідь або презентація | 4                  | 4   | 4   | 4                  | 4   | 4   | 4                  | 4   | 4   | 4    | 40    |
| Контрольне тестове завдання з модуля            | 20                 |     |     | 20                 |     |     | 20                 |     |     |      | 60    |
| Всього                                          |                    |     |     |                    |     |     |                    |     |     |      | 100   |

### **Критерії оцінювання контрольної роботи.**

Максимальна кількість балів – 20.

Тестове контрольне завдання складається з 20 тестових запитань і чотирьох варіантів відповідей та здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або за допомогою роздрукованих завдань.

Контрольна робота вважається зарахованою, якщо досягнуті результати її складання становлять не менш 55% правильних відповідей (тобто не менш 11 правильних відповідей з 20 максимально можливих в межах наданого варіанту).

### **Перелік тестових питань для підготовки до контрольних робіт з дисципліни «Анатомія людини з основами спортивної морфології»**

1. Визначте структурно-функціональну одиницю кістки.
2. Якою за класифікацією кісток є груднина?
3. Чим забезпечується ріст кістки у ширину?
4. Яку назву має площина, що поділяє тіло або орган на праву та ліву частини?
5. Яка кістка має остистий відросток?
6. Які відділи хребта мають п'ять хребців?
7. На якій кістці мозкового відділу черепа є соскоподібний відросток?
8. Яка кістка мозкового відділу черепа має кам'янисту частину?
9. Яка кістка верхньої кінцівки має анатомічну та хірургічну шийки?
10. Яка кістка нижньої кінцівки має вертлюги?
11. Чим вкриті суглобові поверхні кісток?
12. Які з названих кісток належать до коротких губчастих?
13. Яку назву має площина, що поділяє тіло або орган на верхню та нижню частини?
14. Які ребра є справжніми?
15. Яка кістка не належить до кісток мозкового відділу черепа?
16. Яка кістка мозкового відділу черепа має шилоподібний відросток?
17. Які кістки утворюють передпліччя?
18. Які відділи має кисть?
19. На якій кістці нижньої кінцівки знаходиться симфізна поверхня?
20. Які частини (крім тіла) мають плеснові кістки?
21. Які є види синдесмозів?
22. Які з названих компонентів суглоба є додатковими?
23. Які кістки утворюють соскоподібне тім'ячко?
24. За допомогою якого суглоба з'єднується пояс верхньої кінцівки з кістками тулуба?
25. За допомогою якого утворення з'єднуються діафізи променевої та ліктьової кісток?
26. До якого типу з'єднань належить міжкісткова перетинка?
27. Яким за формою суглобових поверхонь є проксимальний променево-ліктьовий суглоб?
28. Чим представлено суглобові поверхні плечового суглоба?
29. Які анатомічні утворення з'єднують тіла хребців?
30. Розрив яких зв'язок колінного суглоба призводить до так званого симптому «висувної шухляди»?
31. Кістки якого відділу скелета з'єднуються між собою за допомогою швів?
32. Яку назву має з'єднання кісток за допомогою хрящової тканини?
33. Які шари має суглобова капсула?
34. Який з названих суглобів належить до еліпсоїдних?
35. Який додатковий компонент має скронево-нижньощелепний суглоб?
36. Між якими кістками утворюються плоскі шви?
37. Які є різновиди внутрішньосуглобових хрящів?
38. Який з названих суглобів належить до сідлоподібних?

39. Визначте комбінований суглоб.
40. Який з перерахованих суглобів є комплексним?
41. З яких компонентів (крім поперечносмугованих м'язових волокон і сухожилків) складається м'яз як орган?
42. Визначте поверхневий м'яз спини, що прикріплюється до кісток верхньої кінцівки.
43. Яку функцію виконують внутрішні міжреброві м'язи?
44. Визначте найдовший м'яз в організмі людини.
45. Що є структурно-функціональною одиницею м'яза?
46. Визначте м'яз передньої групи плеча.
47. Яку функцію виконує нижній задній зубчастий м'яз?
48. Який з перерахованих м'язів відносять до передньої групи м'язів живота?
49. Яку назву має широкий плоский сухожилок скелетного м'яза?
50. Яку функцію виконує присередня група м'язів стегна?
51. Визначте поверхневий м'яз грудної клітки.
52. Які головки має двоголовий м'яз плеча?
53. Яку функцію виконує двоголовий м'яз плеча?
54. Які рухи виконуються навколо сагітальної осі?
55. Який з перерахованих м'язів відносять до передньої групи м'язів передпліччя?
56. Чим з боків обмежений присінок рота?
57. Куди відкривається вивідна протока піднижньощелепної залози?
58. Скільки всього малих кутніх зубів на верхній та нижній щелепах?
59. Який епітелій вистеляє слизову оболонку ротової частини глотки?
60. Які складки рельєфу має слизова оболонка стравоходу ?
61. Які оболонки (крім м'язової) утворюють стінку шлунка ?
62. В яких структурах утворюється жовч ?
63. Які частини (крім тіла) має жовчний міхур ?
64. Які основні гормони синтезуються клітинами панкреатичних острівців ?
65. Які структури підшлункової залози виконують ендокринну функцію ?
66. В яких сосочках слизової оболонки язика розташовані смакові рецептори?
67. Куди відкривається вивідна протока привушної залози ?
68. Чим утворений корінь зуба?
69. Яку функцію виконує гортанна частина глотки ?
70. Який епітелій вистеляє слизову оболонку носової частини глотки ?
71. Які ділянки (крім тіла) має шлунок?
72. Який епітелій вистеляє слизову оболонку стінки тонкої кишки ?
73. Чим ззовні вкриті кишкові ворсинки?
74. Які сосочки відзначаються на слизовій оболонці низхідної частини дванадцятипалої кишки ?
75. Визначте початковий відділ товстої кишки.
76. Які частини (крім крил) має ніс?

77. Через які утворення носова порожнина сполучається з носовою частиною глотки?
78. Які хрящі гортані є парними?
79. Які структури слизової оболонки забезпечують очищення вдихуваного повітря?
80. Слизова оболонка яких складових носа належить до нюхової частини порожнини носа?
81. Який епітелій вистеляє слизову оболонку гортані, крім ділянок надгортанника та голосової щілини?
82. Чим обмежена голосова щілина?
83. На рівні якого грудного хребця визначається роздвоєння трахеї?
84. Які компоненти послідовно входять до складу альвеолярного дерева?
85. Скільки часток має ліва легеня?
86. Які краї мають легені?
87. Які структури слизової оболонки забезпечують зігрівання вдихуваного повітря?
88. Які функції (крім зволоження) виконує слизова оболонка дихальної частини носової порожнини?
89. Слизова оболонка яких складових носа (крім середнього носового ходу) належить до дихальної частини носової порожнини?
90. Які хрящі гортані є непарними?
91. Які частини (крім присінка) має порожнина гортані?
92. Який епітелій вистеляє слизову оболонку ділянки голосової щілини гортані?
93. На які структури поділяються кінцеві бронхіоли?
94. Які структури виявляються в стінках дихальних бронхіол та альвеолярних ходів?
95. Які структури (крім грудної аорти, грудної протоки, вен, нервів та лімфатичних вузлів) розташовані в задньому середостінні?
96. В якій частині грудної порожнини розміщується серце?
97. Які поверхні (крім правої та лівої легеневих) має серце?
98. Чим утворено основу серця?
99. Які судини впадають до правого передсердя?
100. Які м'язи визначаються на внутрішній поверхні правого вушка?
101. Скільки півмісяцевих заслінок має клапан легеневого стовбура?
102. Який отвір розміщений між лівим передсердям та лівим шлуночком?
103. Які артерії беруть участь у кровопостачанні серця?
104. Які шари має перикард?
105. В якій камері серця закінчується мале коло кровообігу?
106. До якої структури прилягає нижня поверхня серця?
107. Що є зовнішньою межею між передсердям та шлуночками серця?
108. Які півмісяцеві заслінки має клапан легеневого стовбура?
109. Яка судина починається з лівого шлуночка?
110. До якої частини серця впадають легеневі вени?

111. Скільки шарів має міокард передсердь?
112. Від якої структури починаються вінцеві артерії?
113. Якими судинами закінчується велике коло кровообігу ?
114. Яка кров тече в легеневих венах?
115. Від якої частини аорти починається ліва підключична артерія?
116. Які компоненти (крім петлі нефрона) має нефрон?
117. Якими є послідовні ділянки сечовидільного шляху нирки?
118. В якій частині нефрона відбувається фаза фільтрації процесу сечоутворення?
119. Чим утворене середостіння яєчка?
120. Які частини має маткова труба?
121. Які частини паренхіми яєчника визначаються на його розрізі?
122. Які основні гормони синтезує щитоподібна залоза?
123. Які зони має кіркова речовина наднирників?
124. Яку функцію виконує гормон кальцитонін?
125. На що впливає лютеотропний гормон (ЛТГ)?
126. Які компоненти має ниркове тільце?
127. Які компоненти нефрона знаходяться в кірковій речовині нирки?
128. Які органи розташовані позаду сечового міхура у жінок?
129. Які частини морфологічно утворюють передміхурову залозу?
130. Які частини за топографією має чоловічий сечівник?
131. Які клітини яєчника продукують прогестерон?
132. Який епітелій вистеляє слизову оболонку стінки маткової труби?
133. Які основні функції виконують тиреоїдні гормони ?
134. Які гормони синтезуються ендокринними клітинами мозкової речовини наднирників ?
135. Що регулюють серотонін та мелатонін – гормони шишкоподібної залози?
136. На які відділи поділяється нервова система за об'єктами іннервації?
137. Які стовщення має спинний мозок?
138. На які відділи за ембріологічною класифікацією поділяється передній мозок?
139. Які складові утворюють смугасте тіло?
140. Які спинномозкові оболони (крім твердої) оточують спинний мозок?
141. З якою структурою безпосередньо сполучаються бічні шлуночки?
142. Які оболонки має очне яблуко?
143. Яка функція райдужки?
144. Як класифікуються еферентні нейрони за функцією?
145. Скільки сегментів визначається у спинному мозку?
146. На які відділи (крім середнього) за ембріологічною класифікацією поділяється головний мозок?
147. В якому відділі головного мозку знаходяться судинно-руховий та дихальний центри?

148. Які структури з'єднуються проекційними волокнами білої речовини півкуль великого мозку?
149. Яку назву має внутрішня оболонка очного яблука?
150. Яка функція колбочок нервового шару сітківки?
151. Якими ділянками нервових клітин утворено білу речовину ЦНС?
152. Як класифікуються чутливі нейрони за морфологією?
153. Які структури утворює сіра речовина на поперечному зрізі спинного мозку?
154. Чим утворено задні корінці спинномозкових нервів?
155. Який зоровий пігмент містять колбочки нервового шару сітківки?

### **Критерії оцінювання екзаменаційної роботи.**

За підсумками виконання письмової частини екзамену студент отримує бали, що складають другу частину підсумкового рейтингу знань та вмінь за курсом «Анатомія людини з основами спортивної морфології».

Максимально письмова частина екзамену оцінюється зі 100 балів (з ваговим коефіцієнтом 0,5).

Екзаменаційний білет складається з трьох модулів. Кожний модуль містить 1 теоретичне запитання. Загальна оцінка за екзамен розраховується шляхом усереднення оцінок за три теоретичні запитання, для чого між ними встановлюються вагові коефіцієнти. Склад модулів та їх оцінювання наведено в таблиці 2.

*Таблиця 2*

| <b>Модуль 1 (ваг. коеф. 0,2):</b>              | <b>Min балів</b> | <b>Max балів</b> |
|------------------------------------------------|------------------|------------------|
| Теоретичне запитання 1                         | 55               | 100              |
| <b>Модуль 2 (ваг. коеф. 0,4):</b>              | <b>Min балів</b> | <b>Max балів</b> |
| Теоретичне запитання 2                         | 55               | 100              |
| <b>Модуль 3 (ваг. коеф. 0,4):</b>              | <b>Min балів</b> | <b>Max балів</b> |
| Теоретичне запитання 3                         | 55               | 100              |
| <b>Загальна оцінка за екзаменаційну роботу</b> | <b>55</b>        | <b>100</b>       |

### **Перелік теоретичних питань для підготовки до екзаменаційної роботи з дисципліни «Анатомія людини з основами спортивної морфології»**

1. Предмет та завдання анатомії.
2. Значення анатомії.
3. Зв'язок анатомії з іншими науками.
4. Методики анатомічного дослідження.
5. Історія розвитку науки.
6. Основні поняття й терміни, прийняті в анатомії.
7. Будова клітини тваринного організму.
8. Типи тканин в організмі людини.

9. Організм як єдине ціле: органи й системи органів.
  10. Походження людини.
  11. Основні періоди й етапи розвитку людини в онтогенезі.
- Акселерація.
12. Статеві, расові та конституційні відмінності у людей.
  13. Морфологічні прояви адаптації організму людини до фізичних навантажень.
  14. Фізичний розвиток людини та методи його оцінювання.
  15. Загальна схема анатомічного аналізу фізичних вправ.
  16. Анатомічні особливості дітей і підлітків.
  17. Анатомічні особливості людей літнього віку.
  18. Класифікація кісток.
  19. Кістковий мозок (будова).
  20. Хімічний склад кісток.
  21. Ріст і розвиток кісток.
  22. Будова хребтового стовпа.
  23. Кістки грудної клітки (найменування кісток, будова, функції).
  24. Кістки грудного поясу (найменування кісток, будова, функції).
  25. Кістки вільної верхньої кінцівки (найменування кісток, будова, функції).
  26. Кістки тазового поясу (найменування кісток, будова, функції).
  27. Кістки вільної нижньої кінцівки (найменування кісток, будова, функції).
  28. Кістки мозкового черепу (найменування кісток, будова, функції).
  29. Кістки лицевого черепу (найменування кісток, будова, функції).
  30. Види з'єднань кісток.
  31. Класифікація неперервних з'єднань.
  32. Класифікація перервних з'єднань (суглобів).
  33. Поняття про геміартрози.
  34. Морфо-функціональна характеристика суглобів верхньої кінцівки.
  35. Морфо-функціональна характеристика суглобів нижньої кінцівки.
  36. З'єднання кісток черепа.
  37. Поверхневі м'язи спини (найменування м'язів, місце початку та прикріплення, функції).
  38. Глибокі м'язи спини (найменування м'язів, місце початку та прикріплення, функції).
  39. Поверхневі м'язи грудної клітки (найменування м'язів, місце початку та прикріплення, функції).
  40. Власні (глибокі) м'язи грудної клітки (найменування м'язів, місце початку та прикріплення, функції).
  41. Мімічні м'язи голови (найменування м'язів, місце початку та прикріплення, функції).
  42. Жувальні м'язи голови (найменування м'язів, місце початку та прикріплення, функції).

43. Поверхнєві м'язи шиї (найменування м'язів, місце початку та прикріплення, функції).
44. Середня група м'язів шиї (найменування м'язів, місце початку та прикріплення, функції).
45. Глибокі м'язи шиї (найменування м'язів, місце початку та прикріплення, функції).
46. М'язи грудного поясу (найменування м'язів, місце початку та прикріплення, функції).
47. М'язи вільної верхньої кінцівки (найменування м'язів, місце початку та прикріплення, функції).
48. М'язи тазового поясу (найменування м'язів, місце початку та прикріплення, функції).
49. М'язи вільної нижньої кінцівки (найменування м'язів, місце початку та прикріплення, функції).
50. Антагонізм і синергізм м'язів при фізичних вправах.
51. Динамічна анатомія.
52. Зовнішні та внутрішні сили при руховій діяльності людини.
53. Будова та функції ротової порожнини.
54. Будова та функції стравоходу.
55. Будова та функції шлунку.
56. Будова та функції великих залоз травного тракту.
57. Будова тонкої кишки (відділи, функції)
58. Будова товстої кишки (відділи, функції).
59. Очеревина та її похідні.
60. Будова та функції верхніх повітроносних шляхів.
61. Будова та функції нижніх повітроносних шляхів.
62. Структури бронхіального дерева.
63. Структури альвеолярного дерева.
64. Серцево-судинна система. Будова і розташування серця і судин.
65. Розвиток кровоносної системи. Лімфатична система.
66. Сечостатева система: значення, будова, розвиток.
67. Загальна характеристика ендокринної системи. Гормони.
68. Будова та функції залоз внутрішньої секреції.
69. Загальний план будови нервової системи. Нервова тканина. Синапс.
70. Рефлекторний характер діяльності нервової системи.
71. Будова та функції кінцевого мозку.
72. Динамічна локалізація функцій в корі великих півкуль.
73. Оболони головного мозку.
74. Будова та функції проміжного мозку.
75. Будова та функції середнього мозку.
76. Будова та функції ромбоподібного мозку.
77. Спинний мозок: форма, розташування, оболони. Поперечний розріз спинного мозку.
78. Головний мозок: оболонки, відділи. Великі півкулі. Структура кори.

79. Периферійна нервова система. Черепні нерви.  
Спинномозкові нерви.
80. Вегетативна нервова система.
81. Загальна характеристика сенсорних систем.
82. Будова органу зору.
83. Орган слуху та рівноваги.
84. Орган смаку. Орган нюху.
85. Шкіра та рецептори шкіри.

### **Розрахунок підсумкової оцінки за курсом.**

Загальний бал за засвоєння дисципліни, що підлягає внесенню в заліково-екзаменаційну відомість, розраховується наступним чином:

$$\sum R = 0,5(ПУ) + 0,5(ЕР)$$

де (КР) – підсумковий бал за поточну успішність;

(ЕР) – підсумковий бал за екзаменаційну роботу.

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за 100-бальною шкалою. Отримана сума балів переводиться за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS (див. табл. 3)

*Таблиця 3*

*Шкала оцінювання: національна та ECTS*

| Рейтингова оцінка (у балах) | Оцінка за шкалою ECTS | Оцінка за національною шкалою                         | Визначення                                                                  |
|-----------------------------|-----------------------|-------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| 90-100                      | A                     | відмінно                                              | відмінно – відмінне виконання з невеликою кількістю неточностей             |
| 81-89                       | B                     | добре                                                 | дуже добре – вище середнього рівня з кількома несуттєвими помилками         |
| 75-80                       | C                     |                                                       | добре – у цілому правильно виконана робота з незначною кількістю помилок    |
| 65-74                       | D                     | задовільно                                            | задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків                   |
| 55-64                       | E                     |                                                       | достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії                       |
| 30-54                       | FX                    | незадовільно з можливістю повторного складання        | незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як отримати позитивну оцінку |
| 0-29                        | F                     | незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу | незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з                         |